

ריכרד וגנר

תרגום מאנגלית ומגרמנית: גל שיעיה

שיר כוכב הערב

מה לך פוכב
שְׁבִיט לִילִי
אִיד אֹקְיִרְךָ
בְּכָל כְּלִי
מִלֵּב שְׁלֵם שְׁלֵא שְׁבֵר
אָבְרָכְךָ בְּעוֹד אֹרֶךְ עֵבֶר
בְּהִנְתָּקְךָ מִפְּנֵי הָאָרֶץ
אֶת הַפֶּכֶת לְכוּכֵב שׁוֹמֵר
עָלֶי מְכַל
בְּהִנְתָּקְךָ מִפְּנֵי הָאָרֶץ
אֶת הַפֶּכֶת לְכוּכֵב
שׁוֹמֵר שְׁלִי

לא תאמינו אבל אחד המעריצים הגדולים של האופרה "טנהויזר" היה בנימין זאב הרצל. השיר הזה הוא מתוכה של אותה אופרה. ההשראה היא מהיינריך היינה והגיבור של האופרה "טנהויזר" מסתבך בדרך אל ביתה של ונוס. אז אם בוטיצ'לי העלה אותה מן הגלים, הרי שריכרד וגנר שותל מעליה כוכב. כוכב יפה תואר.

והאופרה הזאת "מתגיירת" בימים אלה, והנה רשימת המגיירים: גל שיעיה (תרגום, עיבוד, שירה, גיטרה ויולה דה גמבה); מיכה גלעד (סינתיזר, קלידים, עיבוד נוסף); ודניאל בלוך (מיקס ומאסטר).

רוני סומק

המלחמה, היא עדיין ילדותית, אף שהיא מרגישה בוגרת, פער שמתבטא היטב בתיאור שהיא מתארת את אמה: "אפילו לא תיארתי לעצמי שהיא דואגת ולא רק דואגת, כבר קיבלה ממש היסטריה. היא רק חושבת על עצמה..." (עמ' 84).

סיום המלחמה, הוא גם סיומו של היומן, כאשר נסגר המעגל הפרטי על הכללי-הלאומי: האב המגויס חוזר הביתה.

קריאת היומן מעוררת בקורא תחושה מסוימת של הזרה ואולי של געגוע, שכן תיאורים ורגשות כאלה לא נפגוש שוב ב־2017 אצל ילדה בת שנים-עשרה. הערכים שונו לחלוטין מאז; אבל תיאורים אלה, הם-הם אשר מקנים ערך מוסף ליומן, אשר בדרך אגב מלמד את הקורא מה היתה האווירה בארץ בעת המלחמה, ומה היה הנרטיב שלפיו חיו ונשמו אז האזרחים. ♦

נעמה ארז

זאת יש מועקה בלבי מי יודע כמה קורבנות נפלו... (עמ' 47). יש כאן תיאור עדין של תפיסה שהיתה חריגה למדי בתקופה ההיא, שהצניעו בה את הקורבנות ולא דיברו עליהם כמעט, והנה, הילדה הצעירה מודעת לנושא הטעון הזה.

המעגל האישי, האגוצנטרי, של הכותבת סובב את השעמום שהיא חווה. בחלק מן הזמן אין לימודים.

בחלק מן הזמן האם דורשת ממנה להישאר בבית או בסביבתו. בינתיים הילדה מנסה למצוא פרצות של עניין במלחמה, שבה, כאמור, אין לילדים מה לעשות. היא מחפשת עניין, ואפילו מנסה ללכת לקורס של עזרה ראשונה, שאינו מיועד לילדים כלל. אבל אותה ילדה - שמצד אחד מספרת על כיבושים מפוארים, ובצדו דואגת לחללי

של פרטים ריאליסטיים ועדינות גדולה של הקו. לכאורה יש כאן התנגשות בין האקספרסיביות לבין העדינות והדייקנות והנושא שהיא מתייחסת אליו הוא נושא דומסטי, פנים הבית, שהיא מלבישה עליו את האקספרסיביות שלה.

גיל ההתבגרות מניח על כתפי הנערה עול נפשי ופיזי. העול הזה איננו פוסח על איש, אבל צרת הרבים איננה נחמה כלל, וחויית מלחמה תוך כדי ההתבגרות הופכת את משימת ההתבגרות לקשה ומורכבת עוד יותר. לפני הקורא מוצגים קונפליקטים של המתבגרת עם אמה, עם חברותיה ועם "הבנים", שמתחילים את התהליך הסיזיפי הקשה ורווי ההורמונים בדרכם להיות גברים. היומן מצביע על ניצנים של מודעות פמיניסטית אצל הנערה המתבגרת: "דוד שלח את ירו דרך גבה... דגג אותה וגם נגע בחזה שלה... הזדעזעתי! לא ידעתי מה לעשות... אספתי את חפצי וזכותי את הכיתה, הרגשתי שפני לזהים מחוץ..." (עמ' 143) יש ערנות נשית לאפשרות של תקיפה מינית, אך בהיות הכותבת ילדה בת שנים-עשרה, היא מרגישה גם חוסר אונים נוכח הסיטואציה, ולא רק בשל נוכחותו של הנער שהיא בקונפליקט רגשי כלפיו (מאוהבת/לא מאוהבת): "אני מתנהגת אליו באדישות, אני מחבבת אותו משום שהוא ילד בעל מצפון..." (עמ' 102).

כל זה מתרחש כשברקע מלחמה. אב המשפחה מגויס, ומקום מגוריה של הילדה מופגז. היא מתארת את הדאגה לשלום האב, את הציפייה למכתבים ממנו, אך הדגש בתיאוריה נוטה לעתים קרובות אל החברתי, לאומי. הכותבת יוצאת מהמעגל האישי, האגוצנטרי, הילדי, ופוקחת את כל חושיה אל המתרחש סביבה ברמה הלאומית והחברתית. תחילה אמנם בצמצום: "כמה מצחיק לראות את כולם יושבים במקלט... אני מתביישת לשבת במקלט ובחוף הצעירים, דודי, אבי, כולם נלחמים... גם אני רוצה לעזור ולהגן על המולדת..." (עמ' 21).

כד בכד עם התיאורים האישיים של לוי וייס, נמסרים גם דיווחיה על הנעשה בארץ, במלחמה. הנה כאן מפגיזים את ירושלים, ושם יש ארבעה פצועים, הנה כאן "הורדנו להם 122 מטוסים..." ובמקום אחר היא מספרת כי נכבשה עיר זו או אחרת. ומן המעגל החיצוני הזה היא מתכנסת שוב אל הפרטי, אבל גם אז היא יוצאת ממנו אל הכללי ומתפללת: "אנא ה', עזור לעמך הסובל עכשיו... שפוט הצדק בין העמים..." (עמ' 29), ומכאן היא מתפללת לשלום אביה האהוב, שגם הוא חייל במלחמה.

שוב אפשר לפגוש בהצטלבות שבין המעגל החיצוני לפרטי כאשר מתארת לוי וייס את כיבוש העיר העתיקה: "אני הייתי כל כך עליזה, אך בכל

